

DKY Huotarinen Heini(OM)

04.11.2016
JULKINEN

Asia

EU:n VAALISÄÄDÖKSEN UUDISTAMINEN; EDUSTAJIEN VALITSEMINEN EUROOPAN PARLAMENTTIIN YLEISILLÄ, VÄLITTÖMILLÄ VAALEILLA; VUONNA 1976 ANNETUN EU:N VAALISÄÄDÖKSEN MUUTTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan parlamentin täysistunto hyväksyi 11.11.2015 päätöslauselman (2015/2035(INL)) Euroopan unionin vaalilain (s.o. EU-vaalisäädös, 76/787/EHTY, ETY, Euratom) uudistamisesta. Päätöslauselman liitteenä on ehdotus neuvoston päätökseksi, jolla EU-vaalisäädöstä muutettaisiin. Euroopan parlamentti lähetti päätöslauselman liitteineen neuvostolle 1.12.2015.

Ehdotusta on käsitelty YAT-työryhmässä vuoden 2016 aikana. Neuvotteluissa on kehitetty kompromissimuotoiluja, joiden tarkoituksena on ollut säilyttää Euroopan parlamentin ehdotuksen prioriteetit samalla, kun on otettu huomioon jäsenvaltioiden liikkumavara. Puheenjohtajamaa Slovakia haluaa viedä asiaa ripeästi eteenpäin, vaikka jäsenvaltioilla on vielä erimielisyyksiä joidenkin artiklojen tarpeellisuudesta ja sisällöstä. Asiaa on tarkoitus käsitellä Coreperissa 17.11.2016.

Euroopan parlamentin tavoitteena on, että uudet säännöt olisivat käytössä vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleissa (europarlamenttivaalit, EP-vaalit).

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan kompromissiehdotuksen jatkotyön pohjaksi.

Neuvottelujen edetessä ehdotus on kehittynyt Suomen kannalta toivottavaan suuntaan. Näyttää siltä, että vaalisäädöksen uudistaminen tällä hetkellä neuvotteluissa esillä olevalla tavalla ei aiheuttaisi muutospaineita Suomen vaalilainsäädäntöön tai siihen, miten Suomessa vaalit toimitetaan. Suomi pitää jatkossakin tärkeänä, että vaalisäädöksessä jätetään jäsenvaltioille riittävästi liikkumatilaa ja korostetaan avoimuutta sekä vaalien tehokasta toimittamista.

Suomi on valmis pohtimaan keinoja, joilla europarlamenttivaalien tunnettavuutta ja tehokasta toimeenpanoa edelleen edistetään.

Pääasiallinen sisältö

Neuvottelujen edetessä on käynyt selväksi, että useita päätöslauselmassa ehdotettuja kohtia ei voida hyväksyä periaatteellisista tai oikeudellisista syistä. Tällaisia ovat muun muassa ehdotukset yhteisestä vaalipiiristä ja kärkiehdokkaiden asettelusta. Nämä ehdotukset on poistettu puheenjohtajamaan 27.10.2016 laatimasta kompromissitekstistä. Tekstistä on poistettu myös yhteinen ehdokasluetteloiden vahvistamisen määräaika sekä 14 artiklassa ollut valtuutus vaaleja koskevien EU-tason täytäntöönpanosäädösten antamiseen. Myös ehdotus sukupuolten tasa-arvon varmistamisesta ehdokasluetteloissa/vaalien toimittamisessa on siirretty osaksi ei-sitovia perustelukappaleita.

Lisäksi monia ehdotuksen kohtia on muutettu tai lievennetty niin, että useampi jäsenvaltio voisi ne hyväksyä. Tästä huolimatta monilla jäsenvaltioilla on kompromissimuotoilujakin kohtaan perustavaa laatua olevia huolia. Esimerkiksi Ruotsi suhtautuu koko esitykseen kriittisesti, koska pitää sitä liiallisena puuttumisena kansalliseen valtiosääntöperinteeseen.

Europarlamenttivaaleissa käytettäviin äänestyslippuihin olisi merkittävä yhtä näkyvästi kansallisten poliittisten puolueiden nimet ja logot ja Euroopan tason poliittisten puolueiden nimet ja logot, jos kansallinen lainsäädäntö sallii puolueiden nimien tai logojen merkinnän äänestyslippuihin.

Vaalimateriaalin lähettämistä koskevien sääntöjen tulee olla vastaavia europarlamenttivaaleissa kuin kansallisissa vaaleissa.

Niissä vaalipiireissä, joilla on yli 32 paikkaa, jäsenvaltioiden on asetettava paikkojen jakamista varten äänikynnys, jonka on oltava vähintään kolme prosenttia ja enintään viisi prosenttia kyseisessä vaalipiirissä hyväksytyistä äänistä. Jos jäsenvaltion paikkamäärä muuttuu, veloitetta noudatetaan seuraavia europarlamenttivaaleja seuraavista vaaleista alkaen.

Jos kansallisessa lainsäädännössä asetetaan takaraja ehdokkaaksi asettumiselle, takarajan on oltava vähintään neljä viikkoa äänestysajanjakson alkamisesta.

Artiklaan 9 on lisätty velvollisuus jäsenvaltioille ottaa käyttöön tarvittavat toimenpiteet kahteen kertaan äänestämisen rankaisemiseksi tehokkaasti ja suhteellisesti.

Vaalien olisi päätyttävä vaalisunnuntaina viimeistään klo 21 Keski-Euroopan aikaa. Jäsenvaltioiden olisi julkaistava laskennan tulokset ilman aiheetonta viivytystä äänestysajanjakson päättymisen jälkeen. Mahdollisuutta järjestää julkinen äänenlaskenta kansallisten vaalitraditioiden mukaisesti lukuun ottamatta (without prejudice), jäsenvaltiot eivät saa virallisesti julkistaa vaalien tuloksia ennen kuin äänestys on päätynyt kaikissa jäsenvaltioissa.

Vaalien ajankohdan määrittely säilyisi muuten samanlaisena kuin nykyisessä vaalisäädöksessä mutta Euroopan parlamenttia ei jatkossa kuultaisi.

Kompromissitekstissä on säilytetty maininta mahdollisuudesta sähköiseen äänestykseen ja postiäänestykseen, jos niissä turvataan vaalisalaisuus.

Euroopan parlamentin kanssa käytäviä neuvotteluja varten puheenjohtajamaa toivoo, että esitetyn ehdotuksen lisäksi neuvosto miettisi vaihtoehtoisia tapoja yhteisten tavoitteiden, äänestysaktiivisuuden noston, läpinäkyvyyden ja EU-kansalaisten vaalitietoisuuden lisäämisen, toteuttamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätöksen oikeusperustaksi on ehdotettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 223 artiklan 1 kohtaa. Kyseisen kohdan mukaan Euroopan parlamentti laatii esityksen tarvittavista säännöksistä jäsentensä yleisten ja välittömien vaalien toimittamiseksi yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti. Neuvosto vahvistaa tarvittavat säännökset yksimielisesti erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Säännökset tulevat voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Valtioneuvoston arvion mukaan ehdotettu oikeusperusta on asianmukainen.

Ehdotus EU-vaalisäädöksen muuttamiseksi koskee europarlamenttivaalien järjestämistä, ja vaalien yhdenmukainen toteuttaminen tietyiltä osin vaatii yhteistä unionitason sääntelyä. Valtioneuvoston arvio on, että nykyinen kompromissiteksti on alkuperäistä ehdotusta selkeämmin toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Neuvoston oikeuspalvelu antoi ehdotuksesta lausunnon (7038/16), jossa esitetyt huomiot ovat vaikuttaneet kompromissitekstin laadintaan. Monet Euroopan parlamentin alkuperäiset ehdotukset eivät olleet neuvoston oikeuspalvelun lausunnon mukaan toteuttamiskelpoisia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin täysistunto hyväksyi 11.11.2015 päätöslauselman (2015/2035(INL)) Euroopan unionin vaalilain (s.o. EU-vaalisäädös, 76/787/EHTY, ETY, Euratom) uudistamisesta. Päätöslauselman liitteenä on ehdotus neuvoston päätökseksi, jolla EU-vaalisäädöstä muutettaisiin. Euroopan parlamentti lähetti päätöslauselman liitteinen neuvostolle 1.12.2015.

Puheenjohtajamaa on ilmoittanut, että se on neuvottelujen edetessä ylläpitänyt epävirallista keskusteluyhteyttä parlamentin kanssa. Silti on toistaiseksi epäselvää, miten parlamentti suhtautuu alkuperäisestä ehdotuksesta merkittävästi poikkeavaan neuvoston työryhmässä valmisteltuun kompromissitekstiin.

Kansallinen valmistelu

U-jatkokirjelmä on käsitelty institutionaalisen jaoston kirjallisessa menettelyssä 4.-7.11.2016.

Eduskuntakäsittely

E 86/2015 vp
Valtioneuvoston U-kirjelmä U 4/2016
PeVL 7/2016 vp
SuVEK 13/2016 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Europarlamenttivaalit kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 27 pykälän nojalla valtakunnan toimivaltaan. Päätöslauselma on 16.12.2015 lähetty tiedoksi Ahvenanmaan

maakunnan hallitukselle. U-jatkokirjeestä lähetetään tietoa Ahvenanmaan maakuntahallitukselle.

Taloudelliset vaikutukset

Kompromissiehdotuksilla ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

2015/2035(INL)

7038/16

Puheenjohtajan keskustelupaperi 27.10.2016

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heini Huotarinen, OM, 02951 50127

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
